

# ارتباط اصلاح قانون کار با توسعه امنیت شغلی



کار، به‌ویژه در حوزه پایداری و تثبیت اشتغال، با افزایش منابع ورودی و تقویت ساختار مالی از طریق بیمه‌پردازی مواجه می‌شود. نتیجه اینکه تغییرات ساختاری قوانین و مقررات فضای کار بر اساس شرایط روز، ارتقاء خدمات تأمین اجتماعی را به دنبال خواهد داشت.

## مزایای اصلاح قانون کار

با توجه به ناکارآمدی بخشی از قوانین، زمان آن فرا رسیده که نهاد دولت، مجلس شورای اسلامی، نهادهای متولی حوزه کار و تولید و تشکلات کارگری و کارفرمایی برای دستیابی به اهداف مشترک و حقوق فردی، صنفی و تشکیلی، به‌روزرسانی و اعمال تغییرات اصلاحی در قوانین حوزه کار را اجرایی کنند. با انجام غیرگزینشی اصلاح مقررات، زمینه گسترش فضای تعاملی، رشد بهره‌وری، توسعه سه‌جانبه‌گرایی، تحقق حقوق شرکای اجتماعی کسب‌وکار، ساماندهی قراردادهای کار، بازگشت امنیت شغلی، کاهش شکایات روابط کار و نهایتاً سیاستگذاری متناسب با شرایط فراهم خواهد شد.

بیست‌وششم قانون اساسی و به‌منظور بهبود وضع اقتصادی کارگران و کارفرمایان که متضمن حفظ منافع جامعه است، مشمولان قانون کار یک حرفه یا صنعت می‌توانند مبادرت به تشکیل انجمن‌های صنفی کنند.»

تنها ۳ درصد جامعه کارگری با استناد به قرارداد دائم، امنیت شغلی دارند و ۹۷ درصد این افراد به دلیل قراردادهای کوتاه‌مدت، فاقد امنیت شغلی هستند

## منابع صندوق‌های بازنشستگی

با توجه به تأثیرگذاری اصلاح قوانین حوزه کار در بازگشت امنیت شغلی، بهبود فضای کسب‌وکار، رونق تولید و ارتقاء بهره‌وری نیروی کار و ارتباط این شاخص‌ها با بیمه‌پردازی به صندوق‌های بازنشستگی، منابع این سازمان‌ها متأثر از تغییرات قانون کار خواهد بود. سازمان تأمین اجتماعی نیز در صورت اصلاحات اساسی این قانون، با پوشش حداکثری شاغلان مشمول قانون

قانون کار در قالب مجموعه مقررات سازمان‌دهنده روابط کار و تعیین‌کننده مناسبات حوزه تولید برای ارتقاء کارآمدی، نیازمند به‌روزرسانی است. با توجه به ارتباط گسترده قوانین حوزه کار با جامعه تولیدگران و شرکای اجتماعی این بخش، اثرگذاری تطبیق مقررات کار با شرایط روز آن بازنگری در قوانین روشن می‌شود. جمعیت بیش از ۲۴ میلیون نفری شاغلان مشمول قانون کار، جامعه کارفرمایان و دولت، مجموعه شرکای اجتماعی حوزه کار را در بستر سه‌جانبه‌گرایی تشکیل می‌دهند و اصلاح قانون کار به صورت مستقیم بر عملکرد آنها اثرگذار است.

با استناد به این ماده قانونی، قرارداد کار موقت و یا دائم شکل گرفته و در تبصره «۲» آن تأکید شده است که با ذکر نشدن مدت قرارداد در کارهای با جنبه مستمر، این کارها قرارداد دائمی تلقی خواهد شد. این بخش از قانون، موجب برداشت‌های گوناگون توسط افراد شده و شکل‌گیری و گسترش قراردادهای موقت در بیش از دو دهه گذشته را در پی داشته است. با اصلاح قانون در این ماده، بازگشت امنیت شغلی به جامعه بزرگ نیروی کار را شاهد خواهیم بود.

## تقویت سه‌جانبه‌گرایی

از آنجا که دستیابی به اهداف تولید و برآورده کردن حقوق شرکای اجتماعی با استفاده از تصمیمات سه‌جانبه و در فضای تعاملی ممکن است، تغییر قانون و تقویت سه‌جانبه‌گرایی در این باره تعیین‌کننده است. تأکید قانون بر نفع چندوجهی فعالان حوزه کسب‌وکار زمانی



مقاله

محمود میرآقایی

روشننگار

۲۰۳ ماده قانون کار مصوب سال ۱۳۶۹ را تناسب با شرایط روز فضای کار و تولید و با هدف تنظیم روابط بین شرکای اجتماعی و سازماندهی کسب‌وکار و همچنین برقراری روابط کار سالم با توجه به حقوق افراد، شرکت‌ها و نهادهای درگیر در این، بخش تدوین شد، اما از آنجا که هماهنگی شرایط روز، میزان اثربخشی و کارکرد قوانین را روشن می‌کند، مقررات فضای تولید و اشتغال برای ماندگاری تأثیر و ارتقاء جایگاه روابط کار، نیازمند تغییرات اساسی است. بخشی از مهمترین اهداف اصلاحی مقررات کار در قالب تقویت منافع شرکای اجتماعی با استفاده از بررسی و بازبینی مواد و تبصره‌های قانون کار ممکن می‌شود. از آنجا که تعامل، یکی از ابزار بهبود فضای کسب‌وکار شناخته می‌شود، تحکیم روابط کار و توسعه مشارکت گسترده از طرف نیروی کار، کارفرما و دولت، رشد و ارتقاء بهره‌وری تولید را به دنبال خواهد داشت.

## گسترش امنیت شغلی

یکی از اهداف دنبال شده توسط کارگران در راستای اصلاح قانون کار به مسأله تأثیرگذار امنیت شغلی مربوط می‌شود. با توجه به اینکه تنها سه درصد جامعه کارگری با استناد به قرارداد دائم، امنیت شغلی دارند و ۹۷ درصد این افراد به دلیل قرارداد استخدامی کوتاه‌مدت، فاقد امنیت شغلی هستند. تغییر قوانین در این بخش یکی از مطالبات کارگران محسوب می‌شود. به عقیده نمایندگان حوزه کارگری، ساماندهی قراردادهای کار و امنیت شغلی از دست‌رفته به دنبال برداشت نادرست از قوانین حوزه کار با اصلاح تبصره «۲» ماده (۷) قانون کار ممکن می‌شود.

کفت و گو

احسان احمدی

روشننگار

عضو هیأت‌مدیره کانون‌های شوراهای اسلامی کار کشور با اشاره به چالش‌های متعدد بخش تولید گفت: «فعالیت در اینگونه مشاغل، سوددهی کمتری نسبت به سرمایه‌گذاری و اشتغال حوزه کسب‌وکارهای خدمات به دنبال دارد. به همین علت مسأله سودآوری از دلایل اصلی توسعه مشاغل بخش خدمات است.» علی‌اصلاحی افزود: «به واسطه سودآوری، کسب‌وکار حوزه خدمات و اشتغال این بخش در کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه در کانون توجه تصمیم‌سازان و سیاستگذاران قرار دارد. به همین دلیل در این کشورها در مقایسه با حوزه تولید، اقبال بیشتری نسبت به مشاغل بخش خدمات وجود دارد.»

## حرکت سرمایه به سمت خدمات

عضو هیأت‌مدیره کانون‌های شوراهای اسلامی کار رشد قیمت تمام‌شده و هزینه‌های مختلف ناشی از ادامه روند چرخه تولید از جمله دستمزد و مزایای نیروی کار را از دلایل تمایل کارفرمایان به حضور در فعالیت‌های حوزه خدمات دانست. او توضیح داد: «در سال‌های گذشته و پیش از رونق شبکه‌های مجازی و استفاده از این بستر برای توسعه کسب‌وکار و اشتغال، فعالیت بخش خدمات حدود ۲۵ تا ۲۸ درصد از مجموع اشتغال کشور را در اختیار داشت.» اصلاحتی با اشاره به اینکه با روند توسعه مشاغل حوزه خدمات در سال‌های اخیر، اکنون بخش



## بی‌توجهی به اصلاح قوانین

اصلاحتی گفت: «در صورت بی‌توجهی به اصلاح قوانین و مقررات و نبود تمرکز کافی در حوزه سیاستگذاری اشتغالزایی به‌ویژه در بخش مشاغل خدمات، چالش‌هایی در آینده متوجه فعالیت‌های کسب‌وکار خواهد شد. ادامه روند کنونی حتی در کوتاه‌مدت زمینه بیکاری بسیاری از نیروی کار شاغل را به وجود می‌آورد.» او ادامه داد: «تدوین اهداف اشتغالزایی متناسب با ورود هوش مصنوعی و فناوری به بازار کار و گسترش برنامه‌ریزی جهت تطبیق شرایط کسب‌وکار با وضعیت روز اشتغال، مانع بیکاری شاغلان می‌شود.»

## عضو هیأت‌مدیره کانون‌های شوراهای اسلامی کار کشور در گفت‌وگو با آتیه‌نو اعلام کرد

## سودآوری بیشتر؛ عامل توسعه اشتغال در بخش خدمات

علی‌اصلاحتی، عضو هیأت‌مدیره کانون‌های شوراهای اسلامی کار کشور در گفت‌وگو با آتیه‌نو با اشاره به مزیت سوددهی فعالیت‌های بخش خدمات، چرایی سهم بالای اینگونه مشاغل نسبت به دیگر زمینه‌های کسب‌وکار را تشریح کرد.

جدیدترین آمارهای حوزه کسب‌وکار حاکی از سهم ۵۳ درصدی اشتغال حوزه خدمات نسبت به مجموع فرصت‌های شغلی است و حوزه‌های صنعت و کشاورزی بخش‌های دیگر اشتغال را در اختیار دارند. به گفته کارشناسان حوزه

خدمات ۵۳ درصد اشتغال کشور را شامل می‌شود، گفت: «در طول این سال‌ها بسیاری از مشاغل با بهره‌مندی از فضای مجازی، اشتغال مرتبط با حوزه خدمات را گسترش دادند.» او ادامه داد: «با توجه به شاخص‌های اثرگذار در حوزه اشتغال و بسترهای جذب سرمایه و نیروی انسانی در بخش خدمات، سهم ۵۳ درصدی شاغلان این حوزه نسبت به بخش‌های صنعت و کشاورزی، طبیعی است و این روند در کشورهای پیشرفته نیز شکل گرفته است.»

## رشد مهارت متناسب با حوزه خدمات

به گفته این فعال حوزه کسب‌وکار، همچنین کم‌توجهی به این مسأله موجب گسترش کمبود نیروی کار ماهر موردنیاز کارگاه‌ها و عدم تعادل عرضه و تقاضا در بازار کار می‌شود. اصلاحتی افزود: «به این واسطه پیش از ورود فناوری‌های جدید، به‌ویژه در راستای مشاغل بخش خدمات ارائه آموزش‌های مهارتی مربوط به آن ضروری است. در غیر این صورت حدود ۴۰ درصد نیروی کار فعال با چالش مهارت‌های مشاغل آینده روبه‌رو می‌شوند. الزام توسعه مهارت‌های فنی و تخصصی به‌طور خاص در حوزه خدمات، زمینه ماندگاری افراد در اینگونه مشاغل و حفظ سهم این بخش از مجموع اشتغال کشور را به دنبال خواهد داشت.»

## چالش دستمزد در بخش خدمات

این کارشناس حوزه کار، پرداخت حقوق و دستمزد نیروی کار شاغل در حوزه خدمات را اصلی‌ترین چالش این بخش دانست و گفت: «مشکل اساسی در این ارتباط،

## یادداشت



## ضرورت آموزش تعاون در مقاطع پایه و دانشگاه



در دهه‌های گذشته دروس مربوط به تعاون در دانشکده علوم اجتماعی تدریس و دانشکده‌ای نیز به نام تعاون و امور اجتماعی در تهران فعالیت داشت؛ اما به مرور زمان با تغییر رویکردها، حذف آموزش این حوزه در مراکز دانشگاهی صورت گرفت.

از آنجا که اشاعه دروس مربوط به تعاون در مراکز آموزش عالی و در قالب رشته دانشگاهی، موجب تربیت افراد دانش‌آموخته با دانش این حوزه می‌شود، ایجاد و گسترش ارائه دروس حوزه تعاون در مقاطع تحصیلی متوسطه نیز بستر تربیت افراد آشنا و مسلط به تعاون را فراهم می‌کند. جامعه‌شناسان و کارشناسان حوزه‌های آموزش، مهارت، تعاون و اساتید برجسته دانشگاه در حوزه اقتصاد باید با دیدگاه جامع در حوزه تعاون، تأثیرگذاری توسعه‌این بخش از اقتصاد را در دروس این رشته نشان دهند.

با تأکید بر اثربخشی حضور فعال تعاون در تمام ارکان جامعه، تدوین و توسعه ارائه دانش این حوزه در مراکز دانش‌آموزی و دانشجویی، موجب تحقق سهم واقعی آن در حوزه آموزش عالی خواهد شد. البته یک گام پیش از مدرسه و دانشگاه، اشاعه مزایای گسترش تعاون از درون خانواده امکان اجرایی شدن دارد. این روند با ایجاد احساس مسئولیت در افراد، پیش‌زمینه فراگیری این دانش در سطوح مختلف تحصیلی را فراهم می‌کند. با این امکان، گسترش آموزش‌های حوزه تعاون در مدارس و دانشگاه‌ها در عرصه‌های اجتماعی، اقتصادی و اشتغال اثرگذار خواهد بود.

در این راستا، توسعه ساخت برنامه‌های آموزشی حوزه تعاون و ترویج این مهم از طریق رسانه‌های دیداری، شنیداری، نوشتاری و فضای مجازی، بستر ایجاد و گسترش ارائه مسأله تعاون در مراکز علمی و آموزشی را ممکن خواهد کرد.

به این واسطه و با توجه به تقسیم‌بندی آموزش و پرورش به دو بخش خاص به مفهوم ارائه آموزش در مدارس و عام به معنای آموزش‌های جامعه‌محور، اهمیت ارائه دروس تعاون در مراکز علمی بیشتر روشن می‌شود.

البته در کنار آموزش این رشته در مدارس و دانشگاه‌ها، آموزش مسأله تعاون می‌بایست در متن جامعه و در سطح شهرها قابل نمایش باشد. در این شرایط است که راه‌اندازی و تدوین رشته مذکور و گسترش بهره‌مندی دانشجویان از مزایای دانش مرتبط با این حوزه، زمینه توسعه‌این بخش و اثرگذاری آن بر اقتصاد و اشتغال را فراهم می‌کند. طی کردن این روند، بستر وظیفه‌مداری و مسئولیت‌پذیری در جامعه را مهیا می‌کند و به دنبال آن، حضور فعالانه افراد آگاه از حوزه تعاون موجب توسعه فرهنگ آن و اثرگذاری بر اقتصاد می‌شود.

تعاون در واقع یک جالب مشارکت عمومی در امور اقتصادی، اجتماعی، صنعتی، کشاورزی و بهداشتی، نقش آفرینی مؤثری در هریک از این بخش‌ها دارد. با توجه به سوابق و اعتبار مسأله تعاون در تاریخ عمومی، فرهنگ و دین‌مآجرا عملی آن در فرهنگ روستایی و در بخش کشاورزی تأثیرات گسترده‌ای در حفظ این فرهنگ در قالب پیشینه تاریخی کشور دارد.

پیش از این در دهه‌های گذشته، تعاون حتی در حل منازعات و دعاوی بین افراد جامعه قابل مشاهده و اثرگذار بود، این مسأله نیز مانند دیگر زمینه‌های تاریخی آن در کشور، امکان توسعه از طریق آموزش را مهیا می‌کند.

بر اساس تعاریف جامعه‌شناسان، گروهی از افراد که در یابوری با یکدیگر در حال زندگی هستند، جامعه محسوب می‌شود و نقش تعاون در این تعریف بسیار مهم جلوه کرده است. اکنون سهم بالایی از اقتصاد، تولید، اشتغال و سرمایه‌گذاری کشورها توسعه‌یافته و در حال توسعه در اختیار بخش تعاون و فعالان و شاغلان این حوزه است. این وضعیت، الزام توسعه مهارت و دانش تعاون را از طریق آموزش‌های پایه و دانشگاه را روشن می‌کند.